

Stručný manuál k přípravě projektu komunitní prevence kriminality pro obce

Odbor pro sociální začleňování (Agentura),
Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
Odbor prevence kriminality,
Ministerstvo vnitra České republiky
Listopad 2024

Obsah

Co je komunitní prevence kriminality a participativní přístup?	2
Co to znamená top-down a bottom-up přístup?	4
Přínosy a rizika komunitní prevence a participativních přístupů.....	6
Vyhodnocení nástroje Asistentů prevence kriminality (APK) v kontextu komunitní prevence	8
„Desatero“ pro přípravu projektu/žadatele o dotaci.....	9
Doporučení pro realizátory projektu	11
Co v projektech komunitní prevence dělat a nedělat?	13

Co je komunitní prevence kriminality a participativní přístup?

Komunitní prevence kriminality (KPK)

je přístup zaměřený na snižování kriminality a zvyšování bezpečnosti a pocitu bezpečí prostřednictvím aktivní účasti členů komunity. Tento přístup není reakcí na kriminalitu, klade důraz na její prevenci a snaží se o vytváření silnějšího a bezpečnějšího komunitního prostředí a celého jeho okolí.

Participativní přístup v obcích

- Zahrnuje metody a přístupy, které umožňují všem obyvatelům obce se přímo podílet na rozhodovacích procesech, které ovlivňují jejich životy a komunitu.
- V kontextu prevence kriminality zahrnuje tento přístup různé formy občanské angažovanosti, jako jsou veřejná fóra, průzkumy, pracovní skupiny nebo komunitní projekty.
- Cílem je, aby obyvatelé obce (komunity) nejen vyjadřovali své názory, ale také aktivně přispívali k formulaci, implementaci a hodnocení politik a opatření, která se týkají bezpečnosti a zlepšení života v jejich obci.

Komunitní přístup je základem komunitní prevence kriminality.

Komunitní přístup je jedním ze základních předpokladů efektivní komunitní prevence kriminality. Pro úspěšnou prevenci je zásadní zapojení komunity. Je proto klíčové, aby komunita nejen spolurozhodovala o cílech, ale aktivně se podílela i na celém procesu prevence.

Komunita je definována nejen lokalitou, kde lidé žijí, ale též společnými životními podmínkami a problémy. Výchozí stav komunity lze označit za pouhé sousedství. Sousedé jsou všichni obyvatelé jedné obce, nikoli pouze obyvatelé sociálně vyloučené lokality (SVL). Komunita se ze sousedů vytváří až postupem času, kdy si lidé začnou vzájemně uvědomovat to, co je spojuje. Lidé mají podobné potřeby a vytvoření komunitních vazeb může přispět k tomu, aby se učili svoji situaci řešit efektivnějším způsobem, společnými silami a s využitím silných stránek/zdrojů v rámci komunity. Posílení komunitních vazeb a budování komunity může být tedy cílem, k němuž komunitní práce/komunitní přístupy směřují, tj. aby obyvatelé lokality byli schopni efektivně spolupracovat, dosáhnout shody na cílech a prioritách a dohodnout se na způsobu realizace.

Pro politiku prevence kriminality je nezbytné místní komunitu nejen informovat, ale i aktivně zapojit do přípravy, realizace a vyhodnocení preventivních opatření. Samosprávná obec zaujímá v tomto přístupu zásadní roli, jelikož svou organizací a hospodařením vytváří podmínky pro spolupráci všech lokálních aktérů. Veřejný přístup a aktivity obce mohou výrazně ovlivnit místní nálady a přispívat ke zlepšení funkčnosti různých oblastí života v obci (vzdělávání, zaměstnanost, bydlení, volnočasové aktivity, kultura, sport, zdraví atd.), a tím i k celkovému pocitu bezpečí obyvatel.

Všichni jedinci jsou integrální součástí obce a jejich vzájemná komunikace a spolupráce na různých aktivitách jsou klíčové pro úspěch komunitní prevence kriminality. Obec by měla v tomto procesu zaujímat pozici iniciátora, facilitátora a postupně se stát partnerem v dialogu a realizaci opatření. Stejně tak je v tomto procesu důležitá aktivní a komunitně orientovaná role dalších lokálních poskytovatelů a organizací (městská/obecní policie, Policie ČR, APK, domovníci preventisté, státní, krajské a místní úřady a instituce, nevládní organizace, zaměstnavatelé, aj.), které z podstaty svého založení mohou přispívat svými zdroji a expertizou a stát se tak plnohodnotnými partnery nejen samosprávy, ale postupně též místních komunit, všech obyvatel obce.

Konkrétní nástroje a opatření projektů komunitní prevence kriminality jsou vždy lokálně specifická a vychází z předem zmapované místní situace a analýzy potřeb komunity, s níž jsou postupně vytvářeny vztahy skrze vzájemnou komunikaci. Klíčem je změna v přístupu nahlížení na problém v lokalitě, který více hledá cesty a možnosti vytváření bližších vztahů všech místních obyvatel.

Příklady konkrétních nástrojů a opatření, které se v praxi osvědčují:

Top-down přístup:

- **Komunitně orientovaná policie** „Community-oriented policing“ (COP).
- **Otevřená radnice.**

Bottom-up přístup:

- **Komunitní práce** pomáhající zapojovat komunity ohrožené sociálním vyloučením.
- **Komunitní rozvoj zaměřený na zdroje (ABCD)**, který umožňuje maximální zapojení veřejnosti v nejširším slova smyslu.

Pro samotné zahájení komunitní prevence kriminality je nezbytné, aby alespoň jeden z uvedených nástrojů již v dané lokalitě fungoval. Plně funkční komunitní prevence nicméně stojí na všech čtyřech nástrojích a jejich provázanosti, využití top-down i bottom-up přístupů, zapojení všech aktérů a vytvoření jejich koordinované sítě. Obecní (městský, krajský) úřad je žadatelem projektu a současně koordinátorem sítě všech partnerů v lokalitě.

Co to znamená top-down a bottom-up přístup?

Top-down přístup:

- Strategie a iniciativy jsou formulovány a řízeny na úrovni obce a dalších institucí a poté implementovány směrem dolů k občanům a místním komunitám.
- Např. státní legislativa nebo národní programy, které stanovují politiky a poskytují financování pro lokální projekty zaměřené na prevenci kriminality.
- Tento přístup tzv. „ze shora“ často klade důraz na efektivitu a jednotnost v provádění opatření, ale může být vnímán jako odtržený od specifických potřeb a situací jednotlivých komunit.

1. Jednotnost a standardizace

Opatření mohou být konzistentně aplikována na širší úrovni, což zajišťuje, že všechny komunity budou mít přístup k základním bezpečnostním standardům a zdrojům.

2. Rozsáhlé zdroje

Vládní a nadnárodní instituce mohou mobilizovat významné finanční, lidské a technologické zdroje, které mohou být mimo dosah jednotlivých komunit.

3. Efektivní využití expertízy

Expertní znalosti a odborné dovednosti mohou být centralizovány a efektivně distribuovány do různých regionů.

1. Menší flexibilita

Centralizované rozhodování může být méně citlivé k lokálním potřebám a specifikům, což může vést k neefektivním nebo neadekvátním řešením.

2. Riziko odtržení

Rozhodnutí učiněná na vyšší úrovni mohou být vnímána jako vnucená nebo irelevantní místními obyvateli, což může snížit jejich zapojení a podporu.

3. Byrokracie

Implementace může být zpomalená kvůli administrativním procesům a schvalovacím procedurám.

Bottom-up přístup:

- Iniciativy a strategie vycházejí přímo z potřeb a zkušeností občanů a místních komunit. Komunity jsou aktivní v navrhování a tvorbě opatření a aktivit. Aktivně se účastní samotné realizace projektů a podílí se na procesech rozhodování a tvorby politik místních úřadů.
- Komunita identifikuje problémy a navrhuje řešení, která jsou následně podporována vyššími vládními strukturami prostřednictvím financí nebo legislativy.
- Tento přístup tzv. "od spodu" je považován za více inkluzivní a flexibilní, což umožňuje lépe reflektovat specifické potřeby a kulturu dané komunity.

1. Větší zapojení komunity

Přímé zapojení občanů a lokálních organizací vede k vyšší angažovanosti a zodpovědnosti za projekty, což může zvýšit šance na úspěch.

2. Flexibilita a přizpůsobivost

Projekty mohou být rychle přizpůsobeny měnícím se podmínkám a specifickým potřebám komunity.

3. Posílení komunitní soudržnosti

Společné projekty a iniciativy mohou posílit vztahy mezi obyvateli a zlepšit celkovou soudržnost komunity.

1. Omezené zdroje

Lokální projekty mohou trpět nedostatkem financí, odborných znalostí nebo technologické podpory, což může omezit jejich rozsah a dopad.

2. Nedostatek koordinace

Bez centrálního řízení a koordinace mohou být úsilí duplikována nebo roztříštěna, což snižuje celkovou efektivitu.

3. Riziko nekonzistence

Různé komunity mohou vyvíjet různé přístupy, což může vést k nerovnoměrným výsledkům v různých regionech.

Zmíněné nevýhody (viz bod 3) vedou k tomu, že aktivity v rámci komunitního přístupu se musí přizpůsobovat lokálním specifikům a situaci. Z tohoto důvodu není možné vytvořit jednotnou šablonu pro všechny případy.

Jako nejvhodnější přístup v začátcích s komunitní prevencí kriminality doporučujeme kombinaci přístupu top-down a bottom-up.

Kombinace těchto přístupů, které jednotlivě mají své výhody a nevýhody, je často efektivnější, neboť umožňuje vytvoření komplexní a adaptabilní (inkluzivní) strategie pro prevenci kriminality, která respektuje jak celostátní cíle, tak lokální specifika, a dosahuje tak vyváženého a efektivního řešení.

Nástrojem komunitního přístupu je právě změna v přístupu vytvářených preventivních politik.

Současným trendem v ČR v oblasti prevence kriminality je top-down přístup. Projekt komunitní prevence kriminality by měl přinést změnu, obce (města, kraje), městská/obecní policie, Policie ČR by se měly rozvíjet v komunitně orientovanému přístupu a přímé komunikaci s místními komunitami, a to včetně těch minoritních. Pro komunitní prevenci kriminality jsou klíčové názory a potřeby všech, nikoli pouze členů majoritní společnosti.

Jedná se o změnu z reaktivního přístupu na proaktivní. KPK se snaží problémy předvídat a aktivně jim předcházet, nikoli jen hasit vzniklé krize. K této změně přispívá využití bottom-up přístupů, respektive jejich synergie s přístupy top-down. Na tvorbě bezpečnostních opatření v takovém případě spolupracuje komunita, místní nevládní organizace, místní samospráva, městská/obecní policie, Policie ČR, další nástroje prevence kriminality (Asistent/ka prevence kriminality, Domovník/ice preventista/ka aj.) a další správní orgány. Všichni uvedení lokální aktéři jsou přítomni komunitních setkání a dalších akcí, spoluvytváří trvalé vztahy s obyvateli.

Základem komunitní prevence kriminality je právě komunikace, která je otevřená a konstruktivní, naslouchá a je založená na aktivní spolupráci a účasti všech obyvatel obce, kteří v ní žijí, bez ohledu na to, jestli v ní mají trvalé bydliště či nikoli.

Přístup všech uvedených institucí a komunit je založen na 6 pilířích:

- Budování důvěry a sebedůvěry,
- odpovědnost,
- sdílení informací a komunikace,
- řešení místních potřeb,
- spolupráce,
- prevence kriminality.

Přínosy a rizika komunitní prevence a participativních přístupů

Přínosy dle aktérů zapojených v projektech komunitní prevence v ČR (ASZ, 2023):

Snižování napětí ve společnosti	Posílení vazeb mezi neziskovými organizacemi, místními institucemi, komunitou a samosprávou
Posilování sounáležitosti	
Řešení skutečných potřeb definovaných komunitou	Posilování důvěry v instituce

Co říkají výzkumy:

- Čím vyšší je sociální koheze a neformální sociální kontrola uvnitř komunity, tím nižší je kriminalita v dané lokalitě (komunita má větší schopnost zabránit přestupkům a vandalismu) ([Holas a kol., 2016](#)).
- Silné vazby mezi členy komunity a aktivní zapojení do komunitních aktivit snižují pocit ohrožení a zvyšují celkovou odolnost komunity vůči kriminalitě (Hearhart, 2022; Lee a kol., 2020; Uchida a kol. 2013).
- Vyšší míra sociálního kapitálu obětí kriminality snižuje její psychické dopady (Kruger a kol., 2007).

Rizika a možná řešení komunitní prevence kriminality pro obce

Riziko:

Řešení:

- Komunitní prevence kriminality jako **delegování odpovědnosti** institucí na občany (ALE politika prevence kriminality je stále odpovědností obce!).

- Komunitní prevence nikoli náhradou, ale integrální součástí politiky prevence kriminality.

- Nesoulad mezi potřebami komunity a institucemi, vzájemná nedůvěra.

- Aktivní komunikace, veřejná setkání, rozvoj společných akcí, neformální setkávání.

- Problémy zapojit komunity z důvodů jejich nedostatečné aktivizace.

- Podpora komunitní práce a obecně přístupů bottom-up.

- Časová náročnost procesů komunitní prevence a pomalé výsledky (dopady komunitních přístupů se vždy naplno projevují až po více letech).

- Klást si realistické cíle, zaměřovat se na drobné změny.
- Být trpěliví, vytrvalí a těšit se z dílčích úspěchů.

- Neexistence motivované komunity (zatím se s komunitou cíleně nepracovalo).

- Nejedná se o riziko, ale o běžný výchozí stav, kdy se doposud jedná pouze o sousedské vztahy (nejen v SVL), nikoli o komunity (participující komunita/společenství celé obce je až cílem komunitních projektů).

Vyhodnocení nástroje Asistentů prevence kriminality (APK) v kontextu komunitní prevence:

Nástroj APK, dle Metodiky APK (MVČR) při vhodném využití dobře zapadá do rámce zásad komunitní prevence kriminality, neboť nabízí a umožňuje:

- **Zapojení a posílení komunity:** Vhodný výběr asistentů z řad sociálně vyloučených osob zajišťuje most mezi komunitou a místními orgány.
- **Budování sociální soudržnosti:** Aktivní působení asistentů v komunitě má potenciál zlepšovat vztahy v sousedství a podporovat bezpečnost na místní úrovni.
- **Místní řešení:** Pod vhodným vedením mohou asistenti reagovat na specifické potřeby lokalit ohrožených kriminalitou a sociálním vyloučením.
- **Spolupráci s úřady:** Účinné a skutečné (nikoli pouze deklarované) partnerství s policií a mentoring zajišťují efektivní prevenci.
- **Převahu prevence:** Nástroj APK upřednostňuje proaktivní řešení konfliktů před represí.

Pokud není v obcích komunitní práce (nebo jiný bottom-up přístup) realizována, je možné komunitní přístupy integrovat do již existujících projektů, jako jsou Asistenti prevence kriminality nebo domovníci preventisté. Tyto preventivní projekty jsou ve svých principech založené na úzké spolupráci s komunitami a projekt KPK může být příležitostí tuto spolupráci výrazně prohloubit a rozvinout.

„Desatero“ pro přípravu projektu/žadatele o dotaci

(aneb jak se připravit)

Zde jsou obecné principy, které by mohly pomoci samosprávám efektivně připravit projekt:

1. Porozumění dotačnímu programu, jeho cílům a podmínkám ¹

Důkladně prostudujte výzvu, zásady a cíle poskytovatele dotace, v tomto případě **Strategický cíl a specifické cíle stanovené ve Strategii prevence kriminality pro ČR na léta 2022 - 2027 MV ČR**. Ujistěte se, že plánované cíle Vašeho projektu odpovídají cílům dotace, a že splňujete všechny požadavky pro žadatele.

2. Zmapování situace v lokalitě, zapojení komunity a dalších lokálních partnerů do přípravy a následné realizace projektu

Aktivně komunikujte s místní komunitou a zainteresovanými stranami (školy, policie, sociální služby) k identifikaci klíčových problémů a potřeb v oblasti prevence kriminality a společně naplánujte opatření/aktivity.

Pokud jste již zmapovali situaci, je dobré se o výsledky podělit s těmi, kteří přispěli vlastními daty, i s těmi, kteří si ještě stále neuvědomují závažnost situace. Sdílení informací a jejich hodnocení pomáhá propagovat komunitní projekty prevence kriminality. Místní samospráva a poskytovatelé služeb by měli mít na zřeteli aspekt stálého zkoumání a přehodnocování potřeb členů komunity, které se týkají nejen informací a předcházení rizik. Identifikace potřeb většinou ukazuje na nutnost spolupracovat více než pouhou výměnou kontaktů.

Doporučení z praxe:

- Sběr informací před zahájením spolupráce je náročný proces na personální kapacitu a čas (plánování a vyjednávání), avšak kvalitní sběr informací a jejich analýza poskytnou nezbytné podklady pro budoucí účinné intervence. Bez hlubší znalosti prostředí a reálných problémů není možné zacílit účinné preventivní intervence – pravděpodobně to může vést k podceňování nebo přeceňování problémů nebo zacílení intervencí na jiné problémy, než které je skutečně zapotřebí řešit.
- Zdroje, množství a typ dotazovaných informací je vhodné předem stanovit na základě místních možností (některé instituce nejsou k dispozici nebo nejsou informace schopné poskytnout). V tomto ohledu je obcím, které plánují založení a realizaci komunitně-preventivního projektu doporučeno navázat úzkou spoluprací s významným lokálním poskytovatelem výše zmíněných služeb (NNO), a to z důvodu jejich osobní a místní znalosti a zkušenosti s prací s cílovou skupinou.
- Zástupci veřejnosti vč. ohrožených skupin obyvatel jsou klíčovými informátory o dění v území, lze od nich získat informace i názory účinně a efektivně, např. prostřednictvím anket nebo fokusních skupin.

¹ Body 1 a 10 se váží přímo k podávání projektové žádosti KPK, ostatní doporučení jsou na podávání žádosti o dotaci nezávislé.

3. Formulace jasného cíle projektu

Cíle, opatření a indikátory projektu by měly být konkrétní, měřitelné, relevantní a časově ohraničené (SMART). Zahrňte, jaké konkrétní problémy chcete řešit a jaké výsledky očekáváte.

4. Detailní projektový plán

Vypracujte plán realizace projektu s časovým harmonogramem, popisem jednotlivých aktivit, pozic, rozdělením odpovědností a mechanismy pro monitoring a hodnocení.

5. Rozpočet

Sestavte transparentní a realistický rozpočet, který zahrnuje všechny náklady projektu a zdroje financování.

6. Důkazy o potřebě projektu

Přiložte statistické údaje, výsledky průzkumů nebo studie, které demonstrují specifické problémy v oblasti kriminality ve vaší komunitě.

7. Expertíza a zkušenosti

Zdůrazněte zkušenosti a odbornost týmu, který bude projekt realizovat.

8. Strategie monitorování projektu a evaluace

Popište metody, jak budete průběžně hodnotit pokrok a účinnost projektových aktivit, a jaké kroky učiníte, pokud nedojde k očekávaným výsledkům.

9. Udržitelnost projektu

Adresujte, jak plánujete udržet výsledky projektu po skončení financování. Například skrze další financování, politiky nebo integraci aktivit do běžné praxe místní správy.

10. Kvalitní příprava žádosti

Ujistěte se, že vaše žádost je kompletní, přehledně strukturovaná, bez chyb a obsahuje všechny požadované dokumenty a přílohy.

Doporučení pro realizátory projektu

1. Zapojení komunit do realizace projektu

Nejen při přípravě projektu, i během realizace projektu usilujte o maximální zapojení místních komunit. Po zohlednění místních podmínek je třeba nastavit vhodnou míru zapojení a tomu odpovídající metody/postupy (od konzultace až po přímou účast na rozhodování).

Zkušenost z praxe: Významnými lokálními partnery obcí v navazování, mapování a vytváření spolupracujících komunit včetně vytipování jejích lídrů, jsou neziskové organizace, které s komunitami v rámci svých aktivizačních projektů již spolupracují a komunitu znají.

2. Vytvoření řídicí skupiny

Členy řídicí skupiny by měli být stávající zástupci všech zúčastněných institucí: samosprávy, poskytovatelů služeb, dobrovolníků, aktivních členů komunity, městské/obecní policie, Policie ČR, a další. Personální obsazení těchto klíčových aktérů je nutné pro udržení projektu a k pokračující spolupráci.

3. Posilování sociální koheze komunity a kolektivní účinnosti

Podporujte iniciativy zaměřené na budování komunit odspodu, které zvyšují důvěru a spolupráci mezi obyvateli. Podporujte komunitní akce organizované zdola a mládežnické lídry/hybatele pro zvýšení sociálního kapitálu a pocitu sounáležitosti mezi obyvateli.

Zkušenost z praxe: Různí lidé z různého prostředí mohou mít odlišné cíle i styly komunikace, nejsou zvyklí jednat společně „u kulatého stolu“. Zpočátku je možné jednat s jednotlivými zájmovými skupinami samostatně, až po vyjednání určitých závěrů nebo požadavků.

4. Zplnomocňování a aktivizace komunity (přístup bottom-up)

Podporujte aktivní zapojování obyvatel zejména ohrožených sociálním vyloučením do přípravy a realizace projektu. Rozvíjejte řešení potřeb místních prostřednictvím komunitní práce. Pomáhejte jim v počátcích spolupráce, ale buďte jen pomocníky, uče je postupně samostatnosti, předávejte zkušenosti, a postupem času je zplnomocňujte. Postupná a trpělivá aktivizace vede ke zvýšení zájmu o své okolí a o bezpečnější, lepší život v místě bydliště.

5. Síťování a participace jednotlivých aktérů v místním dění (přístup top-down)

Vytvářejte a udržujte multidisciplinární týmy zahrnující zástupce místních obyvatel městských úřadů, městské/obecní policie, včetně APK, domovníků preventistů, Policie ČR, sociálních služeb, škol a neziskových organizací. Zajistěte dlouhodobé financování těchto iniciativ, ideálně prostřednictvím samostatné položky v rozpočtu. Podporujte široké zapojení a spolupráci občanů, neformálních místních spolků a dalších aktérů v oblasti prevence kriminality. Dohlédněte na vytváření a udržitelnost vzájemné spolupráce, buďte nápomocní ve facilitaci setkání a případné mediaci v komunikaci.

6. Vzdělávání zainteresovaných stran

Vzdělávejte všechny zapojené aktéry od místních obyvatel až po zástupce Policie ČR o významu komunitní prevence pro snížení kriminality. Realizujte workshopy, semináře, publikujte v místních médiích/na sociálních sítích.

Zkušenost z praxe: Pro udržení úspěšné strategie komunitní prevence je vhodné zajistit profesní rozvoj všech zaměstnanců (včetně osob z komunity) v případě odchodu vůdčích osobností.

Pro nastavení rovných podmínek je vhodné samosprávou upravit pořádání akcí formou vyhlášky. Spolupracující pořadatel může mít pocit ekonomického znevýhodnění oproti ostatním pořadatelům, kteří nespolupracují (určitá opatření technického rázu mohou být finančně nákladná).

7. Hodnocení a transparentní komunikace

Pravidelně hodnotěte efektivitu projektu, zapojte výzkumné pracovníky pro evaluaci projektů a lepší zaměření intervencí na specifické oblasti. Hodnotící metody by měly obsahovat zjišťování představ všech zúčastněných stran. Výsledky transparentně komunikujte veřejnosti prostřednictvím médií (včetně sociálních sítí), setkání, seminářů nebo konferencí.

O spolupráci samosprávy na zajištění bezpečnějšího prostředí v komunitě je vhodné informovat veřejnost prostřednictvím médií.

8. Alternativní plán

Na základě praktických zkušeností je vhodné mít připravený krizový scénář, který pokrývá možnosti udržení, pokračování, ukončení i předání projektu. Scénář by měl obsahovat alternativní zdroje financování a postupy pro předání výstupů projektu, stejně jako možnosti pro další práci v případě ztráty finanční podpory. Důležité je také identifikovat rizika spojená s jednotlivými zdroji a připravit plány pro řešení potenciálních krizí, včetně ukončení financování, změn v politickém prostředí nebo odchodu klíčových pracovníků.

Co v projektech komunitní prevence dělat a nedělat?

DĚLAT

Propojovat místní komunitu a institucionální aktéry

Aktivní zapojení komunit a dalších obyvatel obce, místních organizací a institucí do plánování a realizace projektů (komunitní setkání, partnerství s NNO) posiluje pocit odpovědnosti a udržitelnost opatření.

Pravidelně se komunitně setkávat

Organizace pravidelných schůzí a diskusí s Policií ČR, městskou/obecní policií a dalšími aktéry, kde obyvatelé identifikují problémy a společně navrhují řešení, podporuje kolektivní odpovědnost a bezpečnost v komunitě.

Zapojovat různé věkové skupiny

Zaměření na aktivní účast dětí, mládeže, seniorů a dalších skupin (peer mediace, komunitní centra), které mohou přispět ke zlepšení soudržnosti a řešení problémů.

Participativně plánovat a řešit společné potřeby

Komunity aktivně participují na mapování potřeb, plánování a realizaci akcí, což posiluje jejich schopnost řešit problémy (vandalismus, bezpečnost) vlastními silami.

Spolupracovat na úrovni institucí a obce

Case management, koordinace služeb a funkční spolupráce mezi obcí, školami, NNO, Policií ČR a městskou/obecní policií přispívá k posilování sousedských vztahů a celkové efektivitě komunitní prevence.

NEDĚLAT

Nepoužívat čistě top-down přístup

Projekty by neměly být řízeny centralizovaně bez přizpůsobení místním potřebám. Paternalistický přístup oslabuje aktivní zapojení komunity.

Nepodceňovat neformální autority

Ignorování neformálních lídrů a místních aktérů (školy, spolky) může oslabit efektivitu projektů. Spolupráce s těmito autoritami je klíčová.

Neomezovat se na jednorázové akce

Jednorázové akce bez dlouhodobé strategie nevedou k trvalým změnám. Pravidelné a menší aktivity jsou efektivnější.

Nepodceňovat roli mentorů

Bez školení a podpory komunitních lídrů a mentorů bude udržitelnost projektů obtížná.

Nezjednodušovat komunitní přístup

Prostřednictvím komunitní prevence bychom neměli řešit pouze problémy definované institucemi, zlepšovat pouze fyzické prostředí v SVL, prezentovat aktivitu obyvatel SVL bez toho, abychom jim dali hlas nebo požadovat změny pouze na jejich straně.

Několik praktických doporučení na závěr:

- Kromě APK, domovníků preventistů, městské/obecní policie, Policie ČR a soc. pracovníků zapojte do přípravy a realizace projektu zejm. **místní komunitní pracovníky z NNO**.
- Aspoň základně **zmapujte potřeby místních obyvatel vč. soc. vyloučených skupin** v oblasti bezpečí a sousedského soužití před podáním projektu.
- Při tvorbě projektu stručně vyhodnoťte a stavějte na **předchozí zkušenosti s prevencí kriminality** (např. APK a domovníci preventisté) **i s komunitními přístupy** (komunitní práce/organizování, participace a veřejná setkání apod.).
- V žádosti jasně definujte **participativní a komunitně orientovaný přístup**. Specifikujte **zapojení místních obyvatel a institucí** (zejm. místní samospráva, Policie ČR, městská/obecní policie, škola, spolky) a cíleně propojte aktivity s aktuálními potřebami komunity.
- Vyvarujte se **nadměrné centralizaci** a **čistého top-down řízení projektů** bez reflexe místních specifik a aktuálních potřeb komunity.

Děkujeme za komunitní přístup v prevenci kriminality.

Hodně úspěchů a sil ve Vašem konání přejí

Tým ASZ MMR ČR a OPK MV ČR